

ELOFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Válasz dr. Verusnak „Tisztviselők adóssága” cz. cikkelyére.

Becsés lapja legutóbbi számának vezetőcikkelye a tisztviselők adósságával foglalkozik. Mivel pedig a cikkely-író azon óhaját tejezi ki, hogy szeretné, ha mások is hozzászólnának ezen kérdéshez, szerkesztő uram szives beleegyezésével¹ a következőkben mondom el a cikkely tartalmára vonatkozó nézeteimet, előre bocsátva, hogy nem vagyok tisztviselő és így részrehajlás nélkül ítélnem meg a tisztviselők és pedig első sorban a közigazgatási tisztviselők helyzetét:

Modern közigazgatásunk igen sok irányu tudást és becsületes munkát kíván a tisztviselőktől és én dicséret nélkül állítom, hogy a tisztviselők nagy zöme ki is veszi részét a munkából. Joggal megérdemelnék tehát, hogy munkájukat tisztessen fizessék nemcsak azért, mivel már az írás szerint is: a munkás méltó az ő bérére, hanem azért is, mivel a tudás, a szorgalom és a közjóra való törekvés méltán várhat nemcsak erkölcsi, hanem anyagi elismerést is. És ezzel a jogos óhajással szemben azt látjuk, hogy míg az állami, de főleg a magántisztviselőknél és hivatalnokoknál meg van a fokozatos előléptetésük rangban és fizetésben, addig a közigazgatási tisztviselők legnagyobb része egész életén keresztül egy fizetést huz, sok esetben ki van téve a választás kiszámíthatatlan esélyeinek és legyen bár tudása mély, szorgalma ernyedetlen, becsületessége példaszerű, ha nem tudja hatalmába keríteni a népszerűséget, nem képes előre menni sem rangban, sem anyagi javadalmazásban.

Ennek egyik oka abban is rejlik, hogy a közigazgatás választott tisztviselőinél még mindig nagy szerepet játszik a politika. Vérünkben van a politizálás és politizálunk nemcsak a forumon, hanem a bizottsági közgyűléseken is, főleg mikor választásokról van szó. Ritkán nézik a választók a megválasztandók egyéni értékét, hanem aszerint emelik fel, vagy ejtik, amilyen politikai párthoz tartozik. És ebben a szokásban vétkes valamennyi politikai párt és éppen azért, aki a tisztválasztásoknál minden tekintetben az igazságosságot keresi, az ugyan nem fogja azt megtalálni sohasem.

A népszerűség vadászata természetesen hozzájárul a tisztviselők énjéhez, nemes büszkeségük letörlik a kenyér után való küzdelemben és a választó később hetykén dicsekedik azzal, hogy hogyan és miképen kilíncselt az egyik-másik megürült állás után eszenkedő aspiráns nála szavazatért. És én nem veszem rossz néven egyik-másik tisztviselőnek megalázkodását, mert látom és tapasztalom, hogy ebben a sivár világban a stréberség a legjobb ajánlólevél és a latin mondás: »mundus vult decipi, ergodecipiatur«

¹ Nagyon szivesen. Szerkesztő.

sohasem vált igazabbá, mint mostanság. A sógorság, atyafiság, komaság még mindig érvényesülnek a választási rendszernél és aki azt tagadja, az ellentmond a szembeszökő igazságnak.

Sokszor elgondolkoztam afelett, hogy a mai viszonyok között egy sokat tanult, egyetemet, főiskolát végzett, doktorátust tett fiatal ember micsoda kába reménységgel választja életpályájául a közigazgatási pályát, hol a nemes ambícióknak csak ritkán nyílik tér és a legtöbb esetben csak tülekedéssel, máskor elveinek feláldozásával, meggyőződésének koporsóba tételével tud előre haladni. Nem csoda aztán, ha valódi értékének tudatában és mellőztetése felett érzett bánatában egy írógéppé válik, mely lekopogja naponként azt az öt-hat órai munkaidőt minden szeretete nélkül az eszménynek...

Mivel pedig a legtöbb ember családalapításra és békés otthonra törekszik, a közigazgatási tisztviselő is abban a reményben, hogy majd csak halad hivatali tisztességben és fizetésben, megházasodik, családot alapít. Az ifju mindent rózsás színben lát és mikor a szerelem mindenható érzése belopja magát szívébe, nem látja amaz árnyakat, melyek jövőjének egét befelhőzik.

Az álomból azonban hamar felébred... Már többen kérnek tőle kenyeret... Most már kevés a fizetés és ő a ranglétrán még mindig alul van és fizetése csodálatos makacsságot tanúsít az emelkedésben. A jobbmódu ember, a jobb javadalmazású és talán éppen azért kevesebb dolgu tisztviselőtársa vigasztalásául azt mondja panaszaira, hogy huzza össze magát és csak addig nyújtózkodjék, ameddig a takaró ér. Ilyen kedves vigasztalásokban gyakran van része és annyi tanácsadó ajánlja csodaszereit, hogy már nem is panaszkodik, hanem futva menekül jobb sorsban levő társai köréből... Mert az ember legtöbb esetben annál szivtelenebb, minél gazdagabb, marokszámra szórja elébed tanácsait és ezzel azt hiszi, hogy megnyugtattott. És ha nem vagy hajlandó éhes gyomrodba bevenni sótalan tanácsait, eldicsekszik vele, hogy így és amugy kívánt rajtad segíteni és kimondja feletted nagyképpen az ítéletet, hogy nem lehetett rajtad segíteni... És mivel olyan bolond világot élünk, hogy a gazdag embernek mindig igaza van, elhiszik annak a képnek valódiságát, amit rólad festett durva ecsettel és a nem gondolkozó, látni nem akaró, a valódi okokat nem kereső és a felületes ítéleteket szinigazság gyanánt kapkodó emberek előtt el vagy áztatva azon egy bünödért, hogy tudásod és munkád után több anyagi jutalmat vársz és többre mered magadat tartani a protekciós, még a betüvetést is alig ismerő kétlábu szamaraknál...

No, de térjünk a dologra. Annyi szent igaz, hogy a közigazgatási tisztviselők, hacsak magánvagyonuk nincs,

adósság nélkül nem élhetnek. Az első adósságot megcsinálni könnyű, de mint egy bölcs államférfi mondja, kifizetni már nehéz. És én tudom, mert sok nagybecsült barátom van a közigazgatási tisztviselők között, hogy csak elvétve van köztük olyan, akinek nincs adóssága. Nem is kárhoztatom őket, mert látom fizetésük csekélységét és azokat a kötelezettségeket, melyeket családjuk, a társadalom, állásuk, az emberbaráti, kulturális és közművelődési intézmények támogatása ró reájuk. Mert mindezek támogatásukat kérik és míg annak a vagyonos polgárnak senki sem rója fel, ha nevét nem olvassa a jótévő adakozók közt, addig a tisztviselő már műveltebb emberi érzéséből kitolyólag, de talán még azért is, hogy nem tud kitérni az adakozások elől, inkább magától vonja meg ama filléreket, melyekkel még nála is szegényebb embertársain segíthet.

Társadalmunknak, a hazánk egyik legbecsessebb eleme, ugyszólván mindkettőnek lelke a tisztviselő kar. Sokat kívánunk e kartól és cserébe sokszor érthetetlen kívánságunkért morzsákat, a megélhetés darabka kenyereit adjuk. Nem csoda aztán, ha dr. Verus és mindazok, kik ismerjük főleg közigazgatási tisztviselőink helyzetét, elszomorodva látjuk anyagi romlásukat, eladósodásukat, munkakedvük csökkenését, ambíciójuk elernyedését, nem ritkán egyik-másiknak végleges letörését. A mai megélhetési viszonyok nincsenek arányban a közigazgatási tisztviselők javadalmazásával és én egy csöppet sem rovom meg azon tisztviselőt, aki epedve várja a közigazgatás államosítását, mert így nemcsak a kilincseléstől lesz felmentve, hanem becsületes munkájáért legalább közepes fizetést kap és nem lesz kitéve annak, hogy a szolgálati ranglétrán százak tolakodjanak elébe.

Addig pedig, míg ez bekövetkezik vagy míg a városok törvényhatósági bizottsági közgyűlései biztosabb szemekkel itélik meg a tisztviselők helyzetét, feltétlenül meg kell kísérelni a tisztviselők adósságainak rendezését, konvertálását valamelyes könnyen törleszthető olcsó kölcsönrel. Miképpen és hogyan, erre most nem kívánok kiterjeszkedni, mert pénzügyi műveletekhez nem értek. Azokhoz fordulok tehát, akik jól tudnak bánni a számokkal és ismerik az ilyen rendezés módjait.

Megírtam e cikket minden mellékérdék nélkül azért egyedül, mert én és bizonyára igen sokan anyagi tekintetben is függetlennek óhajtjuk látni közigazgatásunk, első sorban pedig városi közigazgatásunknak egyéb tekintetben is kiváló, munkás, nagyképzettségű tisztikarát.

Egy bizottsági tag.

Középosztályunk pusztulásának okai.

(Folytatás és vége.)

Egyetlen mód van rá: gyökeres szakítás a ma divó oktan nevelési rendszerrel és gyökeres átalakítása a ma divó társadalmi és erkölcsi felfogásnak. Genf és Páris bonne név alatt hozzánk kerülő erkölcsi szeméjtől meg kell tisztinánk magyar tüzhelyeinket, hogy nagyot fejlett, magas színvonalon álló leányiskoláinknak magunk vegyük hasznát s ne fosszuk meg leánygyermekünket az ott gyűjtendő szellemi és erkölcsi tőkétől; hogy a magyar szellem ne csak a tantervben legyen uralkodó, hanem a növendékek között is s az iskoláknak szint és jelleget ne a beolvasztandó más fajok gyermekei, hanem a tőzgyökeres magyar családok sarjai adjanak. Fiainkat pedig adjuk produktív, gyakorlati pályákra. És ne irtózzunk a kenyeret adó szak-

iskoláktól; váljanak ki fiaink és leányaink ott is s legyenek büszkéek ügyességükre.

Nagyon tévedne azonban az, aki ezt az átalakítást egyedül az iskolától várna. Kétségkívül ki kell abból vennie részét annak is; de az iskola csak kisebbik tényezője a nevelésnek. A fiatal lelket lány viaszát a maga képére a társadalom formálja. A nagy tanítómaster maga az élet.

Azt az átalakítást mindenkinek magán kell kezdenie. Ki kell tépnie magából belegyökerezett előítéleteit; ha eddig vak és siket volt az élet nagy tanulságaival szemben, tépje le a hályogot, mely szemét borítja, tépje ki magából az önzést, mely fülét elzárta. Nem nevelheti fiát józanabban az az apa, aki maga is ki nem józanodik; nem nevelheti leányát kötelességérzőbbé az az anya, ki a maga léhaságát le nem veti.

Ne mondja azt senki, hogy ez lehetetlen. Egyes ember elszigetelten, a maga erejéből nem képes erkölcsileg újjászületni; de egy egész társadalom a tények nyomása alatt igen. A 48-at nem az ujkori eszmékben felnőtt gyermekek csinálták meg, hanem a 30-as, 40-es évek meglett férfiai, kik azt az átalakítást, melyet nemzetük java és koruk tőlük követelt, magukon véghezvitték. Valamint a nagy forradalmat s reformációt sem a Mirabeau és Luther neveltjei, hanem kortársaik vitték véghez. A pogány világot sem gyermekek alakították át kereszténnyé, hanem a megtért, meglett férfiak és nők. De ott van a magunk, egykor naív, gyámoltalan, kiskoru népe, melyet Amerika teljesen átalakított, beleoltva az önállóságot, az egyéni iniciatívát s a szervezkedésre való képességet. Teljesen gyümölcsöző csakis a meglett korbéli átalakulás lehet, mert az eredős meggyőződésből és akkor van meg az emberben a tette készsége és a szívóóság, valamint az eszközök megválasztásához kellő okosság és belátás.

Mert az emberi lélek úgy van alkotva, hogy életképességét, fejlődési erejét nem veszti el, hanem kellő erős impulzusra meglett korában is új hajtásokat képes magából fejleszteni. Tanulni sohasem késő. És valahány nagy reformátor volt, belső átalakulása férfikorára esett. Amit azok megtettek a saját nagyobb erejükből, azt megteheti egy egész társadalom minden tagja közös erőfeszítéssel. Ha a társadalom vagy valamely osztály erre nem képes, akkor mondjon le a jövőről, mert maga pecsételte meg sorsát.

De nem tudom, nem akarom hinni, hogy ennyire jutna a dolog. Ha a javulásban nem hinnék, meg se irtam volna e tanulmányt. Az átalakulás már megindult; számtalan jelét látom imitt-amott szétszórva a társadalomban. Egy-egy erősebb, belátóbb ember már törli a rést az előítéletek elavult kínai falán. A józanabb életfelfogás sok helyt már tettekben nyilvánul. A vallás és erkölcs már kezdi visszahódítani a sziveket. Mindezek elszórt jelenségek, igen sokszor elszigetelten működő erők eredményei. De ezekben látom a végbenendő teljes átalakulás zálogát. Az egyesek erőfeszítései alkotják a kristályodási középpontokat, melyek körül át fog kristályodni lassanként az egész középosztály. S akkor magától fog jönni az, minek hiányát ma keservesen érezzük: az érdeklődés a fenkölt eszmék iránt s az önzetlen tette készsége a nagy célok érdekében.

Erre szükség is lesz.

Mert a feladat társadalmi téren még nagyobb. Szakitanunk kell ósdi előítéleteinkkel. Le kell rombolnunk azokat az oktan válaszfalakat, melyeket a tudatlanság és a gög emelt az egyes rétegek közé. A modern társadalom csak szellemi és erkölcsi kvalifikációt ismer; születését nem. A születés ma már forgalomból kiment pénz. Az ósök érdeme

az utód léhaságát, erkölcsi hitványságát, tudatlanságát, sikkasztását nem teszi jóvá. Viszont vét nemzete, vét saját maga ellen az, ki másban a kiváltságot nem ismeri el, csak azért, mivel a maga erejéből küzdötte fel magát. Magának állít ki vele szegénységi bizonyítványt. Mikor a társadalomban oly sűrűn akadnak nemes törzsek elkorcsosult hajtásai az őseikkel kétkedő czimeres gazemberekben, esztelenség be nem látni, hogy csak egy igazi nemeslevél van: az, amelyet a munka és a tiszta erkölcs ad.

A szocialis munka szervezését nekünk kell kezünkbe vennünk; a munkában nekünk kell elől járnunk; a tétlenségben elfecsérelt évtizedek mulasztásait minden erőnk megfeszítésével pótolva, a társadalom gazdasági és erkölcsi megújodását nekünk kell irányoznunk. Férfiaknak és nőknek egyaránt. Kinek-kinek a maga hatáskörében. A nép vezetésére a bennünk élő patriarchális hagyományoknál fogva mi vagyunk hivatva; a nép buját-örömét mi tudjuk megérteni, nyelvén mi tudunk, a gyermekkori emlékek minket kötnek hozzá. Ezt a hivatást mi nem ruházhatjuk senki másra; ezt el nem veheti tőlünk senki.

Fogjunk munkához. Tanuljunk meg dolgozni. Nyitva a tér mindenfelé: szervezzük a szövetkezeteket, olvasó- és gazdaköröket; szervezzük a munkás-egyesületeket. Ne sajnáljunk tanulni. Menjünk a nép közé jó tanáccsal, jó szóval, segítséggel, erkölcsi támogatással. Mihamar újra meg fog bennünket érteni, mint a gyermek elfeledett anyanyelvét. Küzdjük le irtózásunkat a produktív munkától. Bele fogunk tanulni bizonnal, csak ne resteljünk tanulni. Mint ahogy a gyarmatos férfi korában megtanul szántani-vetni, házat építeni. Amerikát járt jobbaink a munka kultuszát hirdetik; hallgassuk meg az új ígét.

Ne tartson az vissza, hogy erőnk gyenge s a munka szokatlan. Munkában erősödik a kar. Erőfeszítésben nő az erő. Ami ma nehéz, a gyakorlat által könnyűvé válik s az igaz lélekkel teljesített munka meghozza zaklatott lelkünknek a megnyugvást; de fog hozni örömet is és új erőt, új reménységet.

És, ami fő, bontsuk le a góg kínai falát, mellyel a társadalom feltörekvő elemei elől elzárkoznak. Győzzük le magunkban a szűkkeblű kasztszellemet; ismerjük el kiválóságukat a társasélet terén is. Adjunk nekik a magunk nemesebb érzéseiből és gazdagodjunk az ő szellemük fénye, az ő kedélyük melege által. Ha igaz szívvvel adjuk a magunkét és igaz szívvvel vesszük az övéket, akkor, de csakis akkor vihetjük véghez a társadalmi beolvasztás feladatát. Ne zárjuk el előlük családi körünket. Ne nézzük a világot a családfa tövéből. Ha egy-egy életerős, új ág beoltása fiainkat a kamarási kulcstól el is üti, de megifjítja a vénhedt fát és őket képessé fogja tenni arra, hogy ne az ősök érdeme, hanem a maguk tettei által emelkedjenek. A vérkeverés nem csak az uralkodó családokat frissíti fel. — Csakhogy az ne legyen a tönkrement ur mentsvára, egy kopott czimeren megvásárolt aranyozás. Hanem önkéntes meghódolás az egyéni kiválóság előtt. Akkor nem lesz lealázó egyik félre sem. Ne riadjunk vissza a nehézségektől! Amit ésszel, erővel, kedélymelegséggel az Isten megáldott, fordítsuk a nemzeti munkára. Az áldás nem fog elmaradni.

Geőcze Sarolta.

A tisztviselő-telepről.

Evek óta hallom és olvasom, hogy tisztviselő-telep készül városunkban. Időnként újból és újból felmerül a tisztviselő-telep létesítésének eszméje, egy két értekezlet követi nyomban a fellángolást és azután egy időre ismét pihen, aminek okát abban látom, hogy legalább nagyjában kész tervvel senki sem lép az összehívottak elé.

Vannak nagyon sokan, főleg akik jól épített tulajdon házukban laknak, kik mosolyognak a tisztviselő-telep létesítésén. Ezek a jó urak vagy azért mosolyognak, mert a sors kegyéből nem kell méregdrága házbért fizetniök, vagy mivel a lakóiktól jó házbért kapván, azt hiszik, hogy az egész városban nincs annyi agilis erő, mely egy tisztviselő-telepet létrehozhatna. Ez a mosoly azonban nem fog soká tartani, mert látni fogják, hogy az egyesített akarat elhárítja az akadályokat és mint egyéb nagy városokban, nálunk is felépül a tisztviselő-telep.

Egy létesítendő tisztviselő-telep első kelleke, hogy olyan hely jelöltessék ki ezen célra, mely könnyen megközelíthető akár gyalog, akár kocsin, vagy vasuton. Mert ha ez nem lehetséges, akkor az a tisztviselő-telep csak valamikor a messze jövőben számíthat arra, hogy egészséges fejlődése legyen. Második kelleke, hogy vidéke egészséges legyen, mert a városból való kiköltözködés ellenértéke a jó, ózondus, tiszta levegő. Harmadik kelleke, hogy ne legyen távol a város szívéből, mert hisz azon a létesítendő telepen olyan emberek fognak lakni, akik nem remeték akarnak lenni és a társadalmi élet mozgalmából nem kívánják magukat kivonni. Sok-sok egyéb kelleke is van egy létesítendő tisztviselő-telepnek, most azonban nem emlitem fel valamennyit, mert hiszen ezeket úgy s ismerik azok, akik a város zajából és fülledt levegőjéből kivágyakoznak a város környékére.

Mindig amellet harczoltam, mikor a tisztviselő-telep eszméjét vitattuk, hogy nálunk a tisztviselő-telepnek egyetlen helye: a városi Nagyerdő, még pedig a Nagyerdőnek azon része, hol a debreczen – sámson – nagyállói vasutvonal fog épülni. Vagy adja el a város az ide építendő házak helyét, vagy mivel egy kissé kényes dolog volna a Nagyerdő-testben egyes tulajdonosokat tulajdonjoggal bebocsátani, adjon a város engedélyt némi jogelismerési díj ellenében az építésre és egy bizonyos idő múlva menjenek át a tisztviselő-telep házai az ő tulajdonába. A város 32—50 év múlva kapna egy jó karban tartott telepet minden tartozékával, amely neki nem került semmibe és amelyből évenként ezeket vehetne be. Erre nézve bizonyító érvnek felhozom a nagyerdei nyomorúságos villákat, melyek czélszerűtlen építésük, kártyavár szerkezetük és tűzbiztonsági tekintetben nagyon is kifogás alá eső mivoltuk daczára is már régen ingyenbe vannak a városnak.

Mondják, mert hisz mondani és bizonyítani két különböző dolog, hogy a Nagyerdőn létesítendő tisztviselő-telep megrontaná a Nagyerdő idillikus csöndjét, poézisét és egész levegőjét. Miért nem jaldultak fel az ily gondolkozók akkor, mikor a város körül valóságos gyűrű keletkezett a különböző telepek létesítésével? Ezek a telepek igazán nem tisztítják sem a városnak, sem a környékének a levegőjét és még sem szólalt fel senki, mikor a város egy része felvevén batyuját kiment lakni a telepekre. Az a Nagyerdőn létesítendő tisztviselő-telep bizonyára olyan volna, hogy közegésztégi, köztisztasági tekintetben nem volna rá panasz. Vajjon a Simonyi-ut, Sestakert rontja-e a Nagyerdő levegőjét? Bizonyára nem. Éppen így nem nyelné el az a

nagyerdei fürdő épületen túl építendő tisztviselő-telep sem a Nagyerdő balzsamos, ózondus levegőjét. Ez olyan igazság, amely felett gondolkozó elme nem is vitatkozhatik, csak akkor, ha kákán is csomót akar keresni.

Olyas valamit is szoktak felhozni, hogy negyven-ötven család kiköltözik a tisztviselő telepre és benn a városban a lakások üresek maradnak a háztulajdonosok nagy anyagi kárára. Ezért az aggodalomért az a negyven-ötven család nem köteles tünni a debreczeni lakások mizériáit, hozzá még drága pénzért. Mindenki ott lakik, ahol akar, hol neki olcsóbb és kényelmesebb.

Én voltam az, aki tíz év óta a helyi lapok hasábjain szakadatlanul felsírtam, valahányszor egy-egy telep létesíté- nek ügye került a városi tanács elé. Ráműtattam a város körül képződő gyűrűk vastagodására. Elmondtam nem egyszer, hogy ezen szegényes berendezésű telepek közegészségügyi, közigazgatási, közbiztonsági, világítási, csatornázási, iskolázási ügyei valamikor mind a város házipénztárát fogják terhelni. Valóságos és mondhatom bizvást, hogy jól jövedelmező üzletté vált a város körül való parcellázás, mert az egyébként értéktelen földek után mohón kapott a saját tűzhely után vágyódó és itt bent a városban hallatlan magas házbért fizetni kénytelen szegény ember. A szegény ember, kinek a távolság mellékes, kétségkívül nyert ezzel a vétellel, sőt kimondom, hogy sokakat boldoggá tett ez a részletekben fizethető házhely, de magyarán szólva csuffá tette Debreczen külsőségét. Jó szerencse, hogy a városi tanács észbe kapott és megsokallotta a parcellázást, szabályrendeletet fogadván el a külterületen való építkezésre, mert különben évek mulva kiterelődött volna a belső városból a forgalom és az élet. És csodálatos: sokan itt nem féltették érdekeiket, hanem a negyven-ötven házból felvetett tisztviselő-telepben a kereskedelemnek, iparnak és forgalomnak veszedelmét látják, pedig ok nélkül, mert az ott lakó uri családok szükségleteiket, megélhetési, háztartási cikkeiket ép ott fogják beszerezni, bevásárolni, ahol eddig.

A tisztviselő-telep továbbá nem kér a várostól, mint erkölcsi testületől semmit, csak azt az egy pár száz négyszögméternyi területet, amelyre házat épít részben a maga kényelmére, részben, hogy 32—50 év mulva a városnak adja azt át esetleg ingyen. A szövetkezet, vagy mondjuk épített bank megcsináltat ott mindent és úgy szabja meg a költségeket, hogy azokban benne lesz a közegészség minden követelése, rendőrség, világítás, utak, járók készítése, egyszóval minden modern és szükséges dolog. Nem kell tehát olyas valamit hirdetni, hogy a várost a tisztviselő-telep létesítésével egy újabb veszedelem, egy költségtöbblet és pótdó fenyegeti. A város bár legkisebb megterhelésével nekem sem kellene a tisztviselő-telep, mert elég gondja van azzal, hogy a belső város fejlődjék és erősödjék.

Azt is hallottam, — mert hiszen a profécziák kora még nem járt le, — hogy a város törvényhatósági bizottsági közgyűlése sohasem fog a nagyerdőből területet adni a tisztviselő-telep létesítésére és céljaira. Én ezt nem merem állítani, annyit azonban tudok, hogy ha lesznek is ellenzői ezen eszmének, a modern gondolkodás, a mindent megfontoló jóakarát, a város jövő anyagi érdekének védelme a közgyűlés többségét meg fogják győzni arról, hogy egy tisztviselő-telep, ha az alapos megfontolás és gondos körültekintés útján épül fel — okos alkotás.

Egyesek érdeke nem állhat útjába a tervnek, melynek megtestesülését én is, mások is bizalommal várjuk.

Egy tisztviselő.

Vissza a röghöz.

Aki szereti a magyar földet, az olvassa el Méline-nek, Franciaország volt földmivélsügyi miniszterének „A röghöz való visszatérés és az ipar tultermelése” című munkáját, mely most jelent meg. Azért ajánljuk a francia agrarius irány megalapítójának munkáját, mert hasznos dolgokat tanulhatunk belőle. Előre bocsátjuk, hogy a kiváló nemzetgazdasági író munkájában foglalt eszmék nem felelnek meg a mi viszonyainknak, mert amit Méline panaszkodva említ fel, mint veszedelmes áramlatot, addig mi éppen ellenkezőleg a felett kesergünk, hogy nincs fejlett nagy és egészséges kisiparunk és összes mezőgazdasági termékeink, kivéve azt, amit elfogyasztunk külföldre vándorolnak, honnan átfórmálva, feldolgozva, eredeti értékükben lerontva méregdrágán kerülnek hozzánk vissza.

Méline ugyanis az ipar tultengése felett panaszkodik és ettől félti a francia mezőgazdaságot. Azt mondja, hogy az ipar hatalmának csodálatos növekedése az elmúlt évszázadnak legkimagaslóbb eszménye. Egy félszázad alatt az ipar Európában óriási fává növekedett, mely a földnek minden erejét felszívja és minden élő, ható és szellemi erőt magához vonzott. A népek leborultak a műhelyekből, gyárakból kiömlő és felszálló füst láttára, mint a felkelő nap előtt és az emberiség lázba esett tőle, amely erejét megsokszorozva ugyan, de mint minden láz előbb-utóbb kimerülést fog okozni.

Nálunk megfordítva áll a dolog. Kisiparunk nem tudott eredményeket elérni, nagyiparunk nem tud fejlődni. Amott hiányzik a kisiparhoz szükséges tőke, emitt vagy ez, vagy a vállalkozási kedv. Kisiparosaink tengnek-lengnek, az élet nehézségeivel küzdenek és ha mégis annyit tudnak szerezni keserves munkájukkal és vállalkozásaikkal, hogy a megélhetésen kívül egy kis tőkét gyűjtenek, nyomban felhagynak az iparral, földet vesznek, vagy szőlőt telepítenek, nem ritkán az atyafiság révén kis hivatalokhoz jutnak, mert megunták tisztos iparágukat, vagy urak akarva lenni. Mikor aztán a kicsi föld a mostoha időjárás miatt nem terem, mikor a szőlőt elpusztítja a jég vagy egyéb csapások, az ipari munkától elszokott ember családja bele-sodródik az adóságba és vele együtt családja a nélkülözésekbe. Az a kis hivatal, amit a mesterségét megunt iparos kap nem ad a megélhetésre elegendő anyagot, beáll a nyomor és elégedetlenség és az iparágát elfelejtett, a mesterségtől elszokott ember a legtöbb esetben pótolhatlanul megbánja könnyelmű cselekedetét. Példa, szomorú példa erre Debreczen városa, ahol egy egész sereg mesterségét megunt és szegénylett apró alkalmazott küzd a megélhetés gondjaival.

Nem akarjuk itt felemlíteni amaz okokat, melyek ugyszólván lehetlenné teszik nálunk a kisiparosok anyagi helyzetének javulását. Pedig senki se mondja, hogy a mi iparosaink ne tudnák azt előteremteni egyéni intelligenciájukkal és kezük ügyességével, amit a külföld iparosai. Hiányzik azonban a fentemlített tőke, a kis iparosnak másutt bőven kínákozó olcsó hitel és társadalmunk elismerése. Nálunk még az iparost nem tekinti mindenki hasznos közigazdasági tényezőnek és társadalmunk középosztálya nem tudja érdeme szerint megbecsülni egy mesterségét értő iparos igazi értékét. Nálunk még nincs meg a kézi munkának az a becse, mely a külföldön egyrangúvá teszi az értelmes, becsületes iparost a társadalom egyéb osztályaival. Oktalan és éppen azért semmivel sem magyarázható gögöl a társadalom lelkén, agyán, szíven és gondolkodásán,

nem csoda tehát, ha az iparos ember, látva uton-utfélen jogosulatlan megaláztatását, gyermekeit nem annyira kézi, mint tudományos pályákra erőszakolja, minek ismét az a szomorú következése, hogy a gyöngébbek lemaradnak és mesterséget nem tanulva, a magasabb tudományokhoz nem bírva kellő elsajátítási képességgel, letörnek és csak azok számát szaporítják, akik később elégedetlenek lesznek és a társadalom terhévé válnak. Felszínes tudásuk utvesztőbe kergeti, átkozzák a sorsot, embertársaikat és előbb követői, azután apostolai, fanatikus papjai lesznek azon eszméknek, melyek kellő időben el nem fojtva lángba borítják az egész társadalmat.

Nálunk éppen a kis- és nagyipari élet hiányzik, vagyis az az áramlat, melytől Méline félti Franciaországot. Ő az ipar tultengésében épp azt a veszedelmet látja, amit mi ipari életünk sekély voltában, élehetlenségében. Mi mindent a földtől várunk, ő meg a földhöz siet vissza. Mi egészséges ipari fejlődést óhajtunk, ő veszedelmet lát a föld rögtől való idegenkedésben. Vissza a röghöz — kiált fel a próféta profeczionális hangján és aggodalmával, mi pedig folyton azon okoskodnak, hogyan nevelhetnénk gyermekeinket a lelki függetlenséget és megélhetést biztosító ipari pályára.

Kétségkívül igaz az és Méline gyönyörűen, meggyőzően vezet annak beismeréséhez bennünket, hogy Franciaországban mennyire hanyatlottak a mezőgazdasági viszonyok a kis-, de különösen a nagyipar emelkedésével. Ott több az ipari munkaerő, mint a feldolgozandó mezőgazdasági termék, míg nálunk éppen megfordítva áll a dolog. Földéhes népek vagyunk és nincs az iparhoz sem kedvünk, sem alkalmas biztató terrenumunk. Pedig ha egyesitenék a föld művelésének szeretetét az ipari foglalkozással, na meg ha az önálló vámterület kivihető volna, nem volna boldogabb, elégedettebb és gazdagabb ország, mint a miénk.

Mindezeket előrebocsátva szeretném, ha minden intelligens ember elolvassná a Méline exminiszter gondtal és gazdasági tapasztalatokkal megírt munkáját. Szellemnevelő munka ez, egyike a legérdemesebb munkáknak, melyeket valaha olvastam. És a franciaországi viszonyokból megtanulhatjuk, hogy milyen körök hiányzanak nálunk a nemzet közigazdasági boldogulásához és megtanuljuk azon határvonalak meghúzását, amelyeken tullepve tévedhetünk.

Vissza a röghöz! mondja Méline, mi pedig aggódva közigazdaságunk egyoldalúságán, szeretnénk odakiáltani a kenyérharcban nyüzsgő sokaságnak: *ipart ennek az országnak, hogy a haza szent földjének röghében termett gyümölcs ne vándoroljon ki a külföldre...*

Koncz Ákos.

A multból.

Menyegző, keresztelő, temetkezés Debreczenben a XVII. században.

(Pándy János családi feljegyzése.)

»Anno 1737. Die 29-a Novembris jegyzetem el házastársul néhai akkori senator tek. Pósalaki János ur és házastársa ns. Böszörményi Seres Katalin asszony hajadon leányát Zsuzsánnát, aki született in Anno 1718. Die 24. Januárii copulált bennünket esküvéssel tiszt. Komáromi Mihály ur, akkori debreczeni nagyérdemű egyik predikátor. Die 11 Decembris pedig eodem Anno 1737. tarottunk lakodalmi solemnitást nagy és igen szép frequentiaival.

Anno 1740. die 19. Febr. 10 órakor reggel született első gyermekünk Zsuzsánna.

Keresztatyák és anyák voltak akkori főbíró tettes Domokos Márton ur és az asszony tettes Komáromi Mária asszony.

Komák és komaasszonyok az akkori szokás szerint a tettes nemes tanács, tiszteletes, predikátor és professor urak és más sok tisztes és érdemes emberek házastársaikkal együtt Czegléd-utczából: tek. Domokos Márton ur keresztatyja. Miskolczi Ferencz ur koma. Budai György ur atyafi-vendég. Szeremlei Sándor ur koma. Tóth István ur koma. Piaczból: tek. Szeremlei Sámuel ur koma. Doctor Fáber ur koma. Herczegh János ur koma. Baranyai Sámuel ur keresztkoma. Szentgyörgyi Péter ur koma. Eszenyi István ur koma. Tiszteletes Vecsei János ur koma. Czeglédi Pál ur koma. Farkas István ur koma. Doctor Buzinkai György ur koma. Kecskeméti Andrásné asszony koma. Hatvanból: tiszteletes Komáromi Mihály ur koma. t. Szőke János ur koma, t. Kiss Gáspár ur atyafi-vendég. Péterből: tek. Szilágyi Mihály ur koma. Konyári István ur koma, tiszteletes Szilágyi Márton ur koma, Lovasi Gergely ur koma, Nádudvari József ur atyafi vendég. Csapóból: Zilahi Sámuel ur atyafi vendég, Lévai József ur koma, Vecsei István ur koma, Veresmarthi János ur atyafi vendég. Dömsödi Gergely ur koma. Ispotályból: Kántor Baliko György ur koma

Anno 1743. Die 6-a Juni, estve 9 órakor született második gyermekünk János. Keresztatyja és anyja volt a nemes város érdemes egyik predikátora tiszt. Komáromi Mihály ur és házastársa Udvarhelyi Sára asszony. Komák és komaasszonyok a t. n. tanácsi és papi rendből és más tisztes emberekből számosan az akkori szokás szerint.

Anno 1751. Die 16. Junii estve 11 órakor született harmadik gyermekünk Juliánna.

Keresztatyák és anyák voltak Doctor Buzinkai György ur és házastársa Baranyi Klára asszony, tiszt. professor Szathmári István ur és házastársa és a nemes város Notarius Domokos Lajos ur és házastársa Kenessei Katalin asszony. Keresztatyák és komák már most nem voltak oly nagy számmal, mert közönséges végzésből kevesítettett számok a szent eklézsia előljárói által¹.

»Anno 1767. 13. Mart. estve öt és hat óra között született Vadászi József (unoka); másnap azt gondolván, hogy mindjárt meghal s talán keresztetlenül marad, délután 5 óra tájban keresztelni küldöttük tiszt. superintendens Szilágyi Sámuel urhoz, Fiscalis Szombati Istvánné asszonyom vitte fel Csókánéval. Azután jobban volt, ismét megbetegedett 22. Mart. viradóra, estve 9 óra tájban meghalt 11 napos korában. 24. Mart. diszesen eltemettetett. Textus: az ur adta, az ur el is vette. Temetésére meghivattak tiszteletes Szathmári István ur Büttösi uram által, tiszt. Hatvani István ur¹ Hollósi uram által, tiszt. Debreczeni János ur Boros István által; tiszt. Bélyei Péter ur Actor² Szoboszlai uram által, Kántor Ujhelyi Péter ur Juhos Ferencz uram által. Éneklő deákok, kántor gyermek, epitaphiumfogókkal együtt Laki János uram által, szabó czéh Kovács János uram által.

»1778 eszt. 26. Jul. megbetegedett a Therézia (unoka) 29. Jul. délben 12 órakor meghalt. 31. Jul. pénteken délután 3 órakor eltemettetett. Élt egy esztendő, 7 hónapot és 18 napot. A textus volt Máté IX. 18. vers utolsó szakasza: Az én leányom mostan holt meg, de jer és vessed a te kezedet ő reá és megelevenedik».

¹ Hajdan a főiskolai tanárok tisztességtevéskül meghivattak, mi 1810—1820. között ment ki a szokásból.

² Actor, azaz a halotti beszédet tartó.

nagyerdei fürdő épületen túl építendő tisztviselő-telep sem a Nagyerdő balzsamos, ózondus levegőjét. Ez olyan igazság, amely felett gondolkozó elme nem is vitatkozhatik, csak akkor, ha kákán is csomót akar keresni.

Olyas valamit is szoktak felhozni, hogy negyven-ötven család kiköltözik a tisztviselő telepre és benn a városban a lakások üresek maradnak a háztulajdonosok nagy anyagi kárára. Ezért az aggodalomért az a negyven-ötven család nem köteles tünni a debreczeni lakások mizériáit, hozzá még drága pénzért. Mindenki ott lakik, ahol akar, hol neki olcsóbb és kényelmesebb.

Én voltam az, aki tíz év óta a helyi lapok hasábjain szakadatlanul felsírtam, valahányszor egy-egy telep létesítésének ügye került a városi tanács elé. Ráműtattam a város körül képződő gyűrűk vastagodására. Elmondtam nem egyszer, hogy ezen szegényes berendezésű telepek közegészségügyi, közigazgatási, közbiztonsági, világítási, csatornázási, iskoláztatási ügyei valamikor mind a város házipénztárát fogják terhelni. Valóságos és mondhatom bizvást, hogy jól jövedelmező üzletté vált a város körül való parcellázás, mert az egyébként értéktelen földek után mohón kapott a saját tüzhely után vágyódó és itt bent a városban hallatlan magas házbért fizetni kénytelen szegény ember. A szegény ember, kinek a távolság mellékes, kétségkívül nyert ezzel a vétellel, sőt kimondom, hogy sokakat boldoggá tett ez a részletekben fizethető házhely, de magyarán szólva csuffá tette Debreczen külsőségét. Jó szerencse, hogy a városi tanács észbe kapott és megsokallotta a parcellázást, szabályrendeletet fogadván el a külterületen való építkezésre, mert különben évek múlva kiterelődött volna a belső városból a forgalom és az élet. És csodálatos: sokan itt nem féltették érdekeiket, hanem a negyven-ötven házból felvetett tisztviselő-telepre a kereskedelemnek, iparnak és forgalomnak veszedelmét látják, pedig ok nélkül, mert az ott lakó uri családok szükségleteiket, megélhetési, háztartási cikkeiket ép ott fogják beszerezni, bevásárolni, ahol eddig.

A tisztviselő-telep továbbá nem kér a várostól, mint erkölcsi testületől semmit, csak azt az egy pár száz négyszögméternyi területet, amelyre házat épít részben a maga kényelmére, részben, hogy 32—50 év múlva a városnak adja azt át esetleg ingyen. A szövetkezet, vagy mondjuk épített bank megcsináltat ott mindent és úgy szabja meg a költségeket, hogy azokban benne lesz a közegészség minden követelése, rendőrség, világítás, utak, járók készítése, egyszóval minden modern és szükséges dolog. Nem kell tehát olyas valamit hirdetni, hogy a várost a tisztviselő-telep létesítésével egy újabb veszedelem, egy költségtöbblet és póttadó fenyegeti. A város bár legkisebb megterhelésével nekem sem kellene a tisztviselő-telep, mert elég gondja van azzal, hogy a belső város fejlődjen és erősödjön.

Azt is hallottam, — mert hiszen a profécziák kora még nem járt le, — hogy a város törvényhatósági bizottsági közgyűlése sohasem fog a nagyerdőből területet adni a tisztviselő-telep létesítésére és céljaira. Én ezt nem merem állítani, annyit azonban tudok, hogy ha lesznek is ellenzói ezen eszmének, a modern gondolkodás, a mindent megfontoló jóakarat, a város jövő anyagi érdekének védelme a közgyűlés többségét meg fogják győzni arról, hogy egy tisztviselő-telep, ha az alapos megfontolás és gondos körültekintés útján épül fel — okos alkotás.

Egyesek érdeke nem állhat útjába a tervnek, melynek megtestesülését én is, mások is bizalommal várjuk.

Egy tisztviselő.

Vissza a röghöz.

Aki szereti a magyar földet, az olvassa el Méline-nek, Franciaország volt földmivelésügyi miniszterének „A röghöz való visszatérés és az ipar tultermelése” című munkáját, mely most jelent meg. Azért ajánljuk a francia agrarius irány megalapítójának munkáját, mert hasznos dolgokat tanulhatunk belőle. Előre bocsátjuk, hogy a kiváló nemzetgazdasági író munkájában foglalt eszmék nem felelnek meg a mi viszonyainknak, mert amit Méline panaszkodva említ fel, miat veszedelmes áramlatot, addig mi éppen ellenkezőleg a felett kesergünk, hogy nincs fejlett nagy és egészséges kisiparunk és összes mezőgazdasági termékeink, kivéve azt, amit elfogyasztunk külföldre vándorolnak, honnan átfórmálva, feldolgozva, eredeti értékükben lerontva méregdrágán kerülnek hozzánk vissza.

Méline ugyanis az ipar tultengése felett panaszkodik és ettől félti a francia mezőgazdaságot. Azt mondja, hogy az ipar hatalmának csodálatos növekedése az elmúlt évszázadnak legkimagaslóbb eszménye. Egy félszázad alatt az ipar Európában óriási fává növekedett, mely a földnek minden erejét felszívja és minden élő, ható és szellemi erőt magához vonzott. A népek leborultak a műhelyekből, gyárakból kiömlő és felszálló füst láttára, mint a feikelő nap előtt és az emberiség lázba esett tőle, amely erejét megsokszorozva ugyan, de mint minden láz előbb-utóbb kimerülést fog okozni.

Nálunk megfordítva áll a dolog. Kisiparunk nem tudott eredményeket elérni, nagyiparunk nem tud fejlődni. Amott hiányzik a kisiparhoz szükséges tőke, emitt vagy ez, vagy a vállalkozási kedv. Kisiparosaink tengnek-lengnek, az élet nehézségeivel küzdenek és ha mégis annyit tudnak szerezni keserves munkájukkal és vállalkozásaikkal, hogy a megélhetésen kívül egy kis tőkét gyűjtenek, nyomban felhagynak az iparral, földet vesznek, vagy szőlőt telepítenek, nem ritkán az atyafiság révén kis hivatalokhoz jutnak, mert megunták tisztos iparágukat, vagy urak akarunk lenni. Mikor aztán a kicsi föld a mostoha időjárás miatt nem terem, mikor a szőlőt elpusztítja a jég vagy egyéb csapások, az ipari munkától elszokott ember családja bele-sodródik az adóságba és vele együtt családja a nélkülözésekbe. Az a kis hivatal, amit a mesterségét megunt iparos kap nem ad a megélhetésre elegendő anyagot, beáll a nyomor és elégedetlenség és az iparágát elfelejtett, a mesterségtől elszokott ember a legtöbb esetben pótolhatlanul megbánja könnyelmű cselekedetét. Példa, szomorú példa erre Debreczen városa, ahol egy egész sereg mesterségét megunt és szegénylett apró alkalmazott küzd a megélhetés gondjaival.

Nem akarjuk itt felemlíteni amaz okokat, melyek ugyszólván lehetlenné teszik nálunk a kisiparosok anyagi helyzetének javulását. Pedig senki se mondja, hogy a mi iparosaink ne tudnák azt előteremteni egyéni intelligenciájukkal és kezük ügyességével, amit a külföld iparosai. Hiányzik azonban a fentemlített tőke, a kis iparosnak másutt bőven kínákozó olcsó hitel és társadalmunk elismerése. Nálunk még az iparost nem tekinti mindenki hasznos közgazdasági tényezőnek és társadalmunk középosztálya nem tudja érdeme szerint megbecsülni egy mesterségét értő iparos igazi értékét. Nálunk még nincs meg a kézi munkának az a becse, mely a külföldön egyrangúvá teszi az értelmes, becsületes iparost a társadalom egyéb osztályaival. Oktalan és éppen ezért semmivel sem magyarázható gőg ül a társadalom lelkén, agyán, szíven és gondolkodásán,

nem csoda tehát, ha az iparos ember, látva uton-utfélen jogosulatlan megaláztatását, gyermekeit nem annyira kézi, mint tudományos pályákra erőszakolja, minek ismét az a szomorú következése, hogy a gyöngébbek lemaradnak és mesterséget nem tanulva, a magasabb tudományokhoz nem bírva kellő elsajátítási képességgel, letörnek és csak azok számát szaporítják, akik később elégedetlenek lesznek és a társadalom terhévé válnak. Felszínes tudásuk utvesztőbe kergeti, átkozzák a sorsot, embertársaikat és előbb követői, azután apostolai, fanatikus papjai lesznek azon eszméknek, melyek kellő időben el nem fojtva lángba boríthatják az egész társadalmat.

Nálunk éppen a kis- és nagyipari élet hiányzik, vagyis az az áramlat, melytől Meline félti Franciaországot. Ő az ipar tultengésében épp azt a veszedelmet látja, amit mi ipari életünk sekély voltában, élehetlenségében. Mi mindent a földtől várunk, ő meg a földhöz siet vissza. Mi egészséges ipari fejlődést óhajtunk, ő veszedelmet lát a föld rögtől való idegenkedésben. Vissza a röghöz — kiált fel a próféta profeczionális hangján és aggodalmával, mi pedig folyton azon okoskodnak, hogyan nevelhetnénk gyermekeinket a lelki függetlenséget és megélhetést biztosító ipari pályára.

Kétségkívül igaz az és Meline gyönyörűen, meggyőzően vezet annak beismeréséhez bennünket, hogy Franciaországban mennyire hanyatlottak a mezőgazdasági viszonyok a kis-, de különösen a nagyipar emelkedésével. Ott több az ipari munkaerő, mint a feldolgozandó mezőgazdasági termék, míg nálunk éppen megfordítva áll a dolog. Földéhes népek vagyunk és nincs az iparhoz sem kedvünk, sem alkalmas bízható terrenumunk. Pedig ha egyesitenénk a föld művelésének szeretetét az ipari foglalkozással, na meg ha az önálló vámterület kivihető volna, nem volna boldogabb, elégedettebb és gazdagabb ország, mint a miénk.

Mindezeket előrebocsátva szeretném, ha minden intelligens ember elolvassná a Meline exminiszter gondtal és gazdasági tapasztalatokkal megírt munkáját. Szellemnevelő munka ez, egyike a legérdemesebb munkáknak, melyeket valaha olvastam. És a franciaországi viszonyokból megtanulhatjuk, hogy milyen körök hiányzanak nálunk a nemzet közigazdasági boldogulásához és megtanuljuk azon határvonalak meghuzását, amelyeken túllépve tévedhetünk.

Vissza a röghöz! mondja Meline, mi pedig aggódva közigazdaságunk egyoldalúságán, szeretnénk odakiáltani a kenyérharcban nyüzsgő sokaságnak: *ipart ennek az országnak, hogy a haza szent földjének rögeiben termelt gyümölcs ne vándoroljon ki a külföldre...*

Koncz Ákos.

A multból.

Menyegző, keresztelő, temetkezés Debreczenben a XVII. században.

(Pándy János családi feljegyzése.)

»Anno 1737. Die 29-a Novembris jegyzetem el házastársul néhai akkori senator tek. Pósalaki János ur és házastársa ns. Böszörményi Seres Katalin asszony hajadon leányát Zsuzsánnát, aki született in Anno 1718. Die 24. Januárii copulált bennünket esküvéssel tiszt. Komáromi Mihály ur, akkori debreczeni nagyérdemű egyik predikátor. Die 11 Decembris pedig eodem Anno 1737. tarottunk lakodalmi solemnitást nagy és igen szép frequentióval.

Anno 1740. die 19. Febr. 10 órákor reggel született első gyermekünk Zsuzsánna.

Keresztatyák és anyák voltak akkori főbíró tettes Domokos Márton ur és az asszony tettes Komáromi Mária asszony.

Komák és komaasszonyok az akkori szokás szerint a tettes nemes tanács, tiszteletes, predikátor és professor urak és más sok tisztos és érdemes emberek házastársaikkal együtt Czegléd-utczából: tek. Domokos Márton ur keresztatyja. Miskolczi Ferencz ur koma. Budai György ur atyafi-vendég. Szeremlei Sándor ur koma. Tóth István ur koma. Piaczból: tek. Szeremlei Sámuel ur koma. Doctor Fáber ur koma. Herczegh János ur koma. Baranyai Sámuel ur keresztkoma. Szentgyörgyi Péter ur koma. Eszenyi István ur koma. Tiszteletes Vecsei János ur koma. Czeglédi Pál ur koma. Farkas István ur koma. Doctor Buzinkai György ur koma. Kecskeméti Andrásné asszony koma. Hatvanból: tiszteletes Komáromi Mihály ur koma. t. Szőke János ur koma, t. Kiss Gáspár ur atyafi-vendég. Péterből: tek. Szilágyi Mihály ur koma. Konyári István ur koma, tiszteletes Szilágyi Márton ur koma, Lovasi Gergely ur koma. Nádudvari József ur atyafi vendég. Csapóból: Zilahi Sámuel ur atyafi vendég. Lévai József ur koma, Vecsei István ur koma, Veresmarthi János ur atyafi vendég. Dömsödi Gergely ur koma. Ispotályból: Kántor Baliko György ur koma

Anno 1743. Die 6-a Juni, estve 9 órákor született második gyermekünk János. Keresztatya és anyja volt a nemes város érdemes egyik predikátora tiszt. Komáromi Mihály ur és házastársa Udvarhelyi Sára asszony. Komák és komaasszonyok a t. n. tanácsi és papi rendből és más tisztos emberekből számosan az akkori szokás szerint.

Anno 1751. Die 16. Junii estve 11 órákor született harmadik gyermekünk Julianna.

Keresztatyák és anyák voltak Doctor Buzinkai György ur és házastársa Baranyi Klára asszony, tiszt. professor Szathmári István ur és házastársa és a nemes város Notarius Domokos Lajos ur és házastársa Kenessei Katalin asszony. Keresztatyák és komák már most nem voltak oly nagy számmal, mert közönséges végzésből kevesítettett számok a szent eklézsia előljárói által.

»Anno 1767. 13. Mart. estve öt és hat óra között született Vadászi József (unoka); másnap azt gondolván, hogy mindjárt meghal s talán kereszteletlenül marad, délután 5 óra tájban keresztelni küldöttük tiszt. superintendentus Szilágyi Sámuel urhoz, Fiscalis Szombati Istvánné asszonyom vitte fel Csókánéval. Azután jobban volt, ismét megbetegedett 22. Mart. viradóra, estve 9 óra tájban meghalt 11 napos korában. 24. Mart. diszesen eltemettetett. Textus: az ur adta, az ur el is vette. Temetésére meghivattak tiszteletes Szathmári István ur Büttösi uram által, tiszt. Hatvani István ur¹ Hollósi uram által, tiszt. Debreczeni János ur Boros István által; tiszt. Bélyei Péter ur Actor² Szoboszlai uram által, Kántor Ujhelyi Péter ur Juhos Ferencz uram által. Éneklő deákok, kántor gyermek, epitaphiumfogókkal együtt Laki János uram által, szabó czéh Kovács János uram által.

»1778 eszt. 26. Jul. megbetegedett a Theresia (unoka) 29. Jul. délben 12 órákor meghalt. 31. Jul. pénteken délután 3 órákor eltemettetett. Élt egy esztendő, 7 hónapot és 18 napot. A textus volt Máté IX. 18. vers utolsó szakasza: Az én leányom mostan holt meg, de jer és vessed a te kezedet ő reá és megelevenedik.

¹ Hajdan a főiskolai tanárok tisztességtevőkül meghivattak, mi 1810—1820. között ment ki a szokásból.

² Actor, azaz a halotti beszédet tartó.

**Egy debreczeni öreg uri asszony halálára
valók 1759.**

(A levéltárból kiírva.)

»Halálára valók az asszonynak, külön egy csomóban, melyet maga készített el:

Egy fekete virágos kamuka szoknya.

Egy fekete virágos bársony váll, fekete selyemből ezüstműből szőtt paszamánt és 20 pár ezüst kapocs rajta, fűzőstől.

Fejére való hosszú fekete fátyol, két végén ezüstös kötés.

Fekete virágos pántlika, fátyolt kötni.

Fejére való fekete csipke.

Keze- és lába-kötni való fekete ezüstös pántlika.

Egy hosszú ing vékony gyolcsból.

Egy vékony patyolat ingváll, bécsi kötéssel.

Egy vékony patyolat kötő, gyenge bécsi kötés körül rajta.

Egy gyenge patyolat keszkenő, körül bécsi kötéssel.

Egy más reczefátyol keszkenő, ezüsttel és fekete selyemmel varrott.

Egy vékony patyolat szemfedél, a két végén bécsi kötés.

Fekete tábit szemfedél.

Fekete virágos bársony párna és kapcza.

Egy patyolat lepedő, koporsóba való, bécsi kötés a két végén.

Egy más vékony gyolcs lepedő.

Koporsóba való hosszú karton párnahaj.

Feje alá való kis vánkoshaj kartonból.

Négy karton párnahaj, melyre nyújtóztassék.

Fővárosi rendőrség a vidéken.

Vázsonyi Vilmos bizottsági tag a székesfőváros gyűlésére indítványt terjesztett be a fővárosi rendőrségnek a vidékre történt kirendelése ügyében. Az indítvány, melyet már átnyújtott a főpolgármesternek, a következő:

»Budapest székesfőváros közönsége megütközéssel vett arról hírt, hogy a fővárosi rendőrség személyzetének több tagja a belügyi kormány rendeletére más törvényhatóságok területén, így Debreczenben és Ungvárott teljesít szolgálatot. Az 1881. évi XXI. törvény első szakasza kimondja, hogy a Budapesten fővárosi rendőrség elnevezés alatt föllállított rendőrség működési köre az 1872. évi XXXVI. törvény által megalkotott főváros területére terjed ki. A második szakasz megismétli, hogy a rendőrség feladata: működési terén a személy- és vagyonbiztonságot megóvni. A 60-ik szakasz megszabja, hogy a fővárosi rendőri területnek kiterjesztése csak törvényhozás útján történhetik. Így történt a rendőrségi területnek Ujpest és Rákospalota községekre való kiterjesztése az 1889. évi XLVI. törvény útján. Az 51. szakasz az őrségi személyzet által teendő eskü szövegében is két ízben kifejezetten utal arra, hogy a fővárosi rendőrségnek csak a megszabott területen van működési köre. Az eskünek erre vonatkozó része így szól: »Esküszöm, hogy a főváros rendőri területén a személy- és vagyonbiztonságot föntartandom... a fővárosi rendőr minden kötelességét hiven és pontosan teljesítendem«. Világos, hogy a fővárosi rendőrség személyzete Budapesten, Ujpesten és Rákospalotán kívül másutt egyáltalán nem teljesíthet szolgálatot. De nemcsak szolgálatot nem teljesíthet, hanem a fővárosi rendőrség bármely része más területen még egyes kormányzati esetekben is csak kivételesen és a törvényben szigorúan meghatározott föltételek mellett járhat

el más törvényhatóság területén. Ezeket az eseteket a rendőrségi törvény 35. szakasza így részletezi: »1. a királyi törvényszék katásköréhez utalt büntetendő cselekmények esetében a fővárosi rendőrség a tettest, vagy alaposan gyanúsítottat folytonos üldözés közben más törvényhatóság területén is üldözheti és elfoghatja; 2. a főkapitányság, vagy valamely bíróság írásbeli megkeresésére a fővárosi rendőrség más törvényhatóság területén is tarthat nyomozást, vagy elfogatást oly bűntettek, vagy vétségek esetében, amelyek a budapesti kir. törvényszék illetékességéhez utasítottak, vagy azokkal összeköttetésben vannak. Jelen esetben a fővárosi rendőrségi személyzetnek tagjai Debreczenben és Ung vármegye területén állandó szolgálatot teljesítenek; két tisztviselő, mint kirendelt városi rendőrkapitány, egy pedig mint kormánybiztosnak nevezett határozatlan valami szerepel és valamennyien a kirendelt polgári rendőrökkel s egyéb személyzettel együtt merőben törvénytelenül az 1881. évi XXI. törvény 35. szakaszában nem foglalt esetekben teljesítenek nyomozó feladatot. Budapest törvényhatóságának közgyűlése ezt az eljárást a törvény nyílt és tudatos megsértésének bélyegzi s az ellen azért is tiltakozik, mert a felerészben a székesfőváros költségén fentartott fővárosi rendőrségi személyzet egy része a fővárosi közbiztonsági szolgálatából a társtörvényhatóságok önkormányzatának megcsonkítására vonatott el; e sérelemmel szemben a főváros törvényhatósága a képviselőházhoz megtorlást kérő felirattal járul, s jelen határozatáról *Debreczen város* és *Ung vármegye* hatóságát átiratban értesíti«.

Hírek.

— **A Vidoni Testvérek kérelme.** A Vidoni Testvérek és Társa debreczeni szalámi gyáros cég azt kérte a városi tanácstól, hogy a feldolgozott állapotban kivitt sertéshus másodszeri fogyasztási adóját térítené vissza a város. A városi tanács a kérelem ügyében a következő határozatot hozta:

»A városi tanács a kérelmet nem teljesítheti, mert a husfogyasztási adótörvény értelmében azok, kik szalámival kereskednek, adóköteles feleknek tekintendők, abban az esetben is, ha más beszédési körből hoznak be húst, illetve husféléket. Eltekintve attól, hogy H. Ö. 85. §-a, valamint az 1889. évi 95,668. sz. m. kir. pénzügyminiszteri határozat értelmében a szabály szerint lefizetett husfogyasztási adó semmi esetre sem fizettetik vissza: a városi tanács még azért sem teljesítheti a kérelmét, mert a husfogyasztási adót a város a kir. kincstártól magas összegben váltotta meg s a kir. pénzügyigazgatóság által kipuhalt és megállapított megváltási alapösszegben az az adóösszeg is bentfoglaltatik, melyet folyamodó cég a város részére fizet s így ennek, illetve ezen összeg egy részének elengedése által a várost érzékeny anyagi veszteség érné«.

— **Átengedett gyűlésterem.** A Csokonai-kör szerdán tartott választmányi ülésében elhatározta, hogy közgyűlési termét ülések tartására minden egyes alkalomból átengedi a muzeumi bizottságnak.

— **Tanácsülés.** A városi tanács a héten hétfőn és csütörtökön megtartotta szokott üléseit, folyó ügyet intézvé el.

— **A Kaszinó Kazinczy pályázata.** A Csokonai-kör választmánya szerdán délután tartott ülésében döntött a Kaszinó Kazinczy pályázatának ügyében. A tudományos tételre négy pályamű érkezett be, ezek közül megjutal

mazták »Az irodalomtörténet egy nagy temető« stb. jelíges munkát, — a »Dúdoló verset« címűt pedig megdícsérték. A verses pályaműveknek a díjat nem adták ki, ellenben a sikerült műfordításokat megjutalmazták. A bíráló bizottságok ezután az 1906. évi pályakérdéseket állapították meg.

— **Helyőrségváltás.** A 39-ik gyalogezred törzskara és egy zászlóalja elmege városunkból, míg a 61-ik gyalogezred törzskara és három zászlóalja Debreczenbe jön. Ez alkalommal a 39. gyalogezred zenekara is elmege.

— **A nyulasi barak-kantin bérlője.** A városi tanács a nyulasi barak kantin, mint legtöbbet ígérőnek Farkas Andornak adta bérbé.

— **Vasutépítési engedély.** A kereskedelmi miniszter *Török* Emil okleveles mérnöknek, budapesti lakosnak Debreczenből kiindulva, Mikepércs, Hosszupályi, Esztár, Kismarja, Nagybereki, Nagyszántó és Biharpüspöki községeken át Nagyvárad város területére vezetendő villamos vagy más motoros üzemű vasut építésére az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

— **Előléptetés.** A belügyminiszter *Dumbrava* László debreczeni állami anyakönyvi felügyelőt a VIII. fizetési osztályból a VII. fizetési osztályba léptette elő. Az előléptetéshez mi is szívünköl gratulálunk.

— **A szabadkai szőlőtelepítés.** Szabadka sz. kir. város nagy kiterjedésű homokföldet adott el szőlőtelepítés céljaira. A város ezen eladásból két millió koronát vett be.

— **A Csokonai-kör** szerdán választmányi ülést tartott, melyen a választmány kimondotta, hogy helyiségének átalakítása és berendezése után fenmaradó házalap pénzét a városi tanács rendelkezésére bocsátja, mint kulturpalota építési tőkét. Ez az összeg körülbelül 2000 koronát tesz ki.

— **Árverés a vasutnál.** A vasuti kocsikban és állomási helyiségekben elhagyott tárgyakat, u. m.: bőröndöket, táskákat, kalapokat, esernyőket, botokat, ruha- és fehérnemű féleket január 30-án d. u. 2 órakor fogják nyilvános árverésen eladni.

— **A kolozsvári nemzeti színház épülete.** Kincses Kolozsvár új színházat kap. A színház kívülről készen van, a belső berendezés most folyik. A színház részére szükségessé vált 1800 négyszögmeternyi területet a város ajándékozta. A színház barokk stílusban épült, vegyítve modern elemekkel, a lépcsőház olasz reneszánsz, a nézőtér tisztán barokk stílusú. Akik látták az új színházat, azt mondják, hogy egy technikailag nagy gondnal, lehető takarékos-sággal épített nemzetközi épület, mely a föld bármelyik részén lehetne, mert nincs rajta és benne semmi magyar, semmi nemzeti. Elég szomorú, de nem csodálkozunk rajta, mert a magyar építőművészek mellőzésével a bécsi *Fellner* és *Hellmer* színházépítő cég építette.

— **A lublói polgármester ügye.** Lubló város képviselőtestülete *Gresch Gyula* polgármestert, mivel a közgyűlési határozatokat nem hajtotta végre, állásától felfüggesztette és ellene fegyelmi vizsgálatot indított. *Gresch Gyula* erre állásáról lemondott és a közigazgatási bizottság ennek folytán a fegyelmi eljárást megszüntette.

— **Felhívás.** A városi adóügyosztály ez uton is felhívja azon háztulajdonosokat, akiknek ingatlanán *bekebelezett terhek* vannak, hogy terheiket a városi adóügyosztálynál díjmentesen kapható nyomtatványon vallják be, hogy a teherösszeg után fizetendő kamat mennyiségéhez mérten jövedelmi pótdadó elengedésben részesülhessenek. Értesíti továbbá az adóügyosztály az *ebtartó közönséget*, hogy az ebvédő-jegyek az adópénztárnál 20 fillér ellenében kaphatók.

— **A téli nagyvásár.** A híres vásárok ideje lejárt. Régebben a debreczeni vásárokról özőnével jöttek a külföldi kereskedők, rengeteg portékával árasztva el a várost és vidékét. A mai debreczeni nagyvásár már csak árnyéka a réginek. A szomorú közigazdasági viszonyok is nagyban hozzájárulnak a vásári forgalom apadásához. Kevés a pénz, csekély a vásárlási kedv. A nőta sem szól már oly vígan a vásárban, mint hajdan és a laczikonyhás sátorokban sem oly élénk a sürgés-forgás, mint husz-harmincz évvel ezelőtt. A mostani vásárosok is kiraktak portékáikat, de legnagyobb részét hazavitték. Néző, kíváncsi, tolongó közönség most is volt bőven a vásárban, de az eladás és vétel forgalma csekélynek mondható.

— **Az utczaai járók tisztítása.** Szabályrendeletünk van az utczaai gyalogjárók tisztántartásáról, de bizony háztulajdonosaink nem igen tartják be a szabályrendelet rendelkezéseit. Felhívjuk rendőrségünk figyelmét a gyalogjárók tisztántartására. Csak egyszer kell a büntetést kiszabni, behajtani, az utczaai gyalogjárók menten tiszták és sármentesek lesznek.

— **A hortobágyi pásztorfogadás.** Hajdanában nem közönséges sidemnitással történt a pásztorfogadás városunknál, most azonban, mint egyéb dolgot, ezt is hamarosan nyélbe ütük minden nagyobb előkészület nélkül. A pásztorok fogadásával egyidejűleg választja meg az intéző bizottság a hortobágyi gulya- és ménestartó gazdaságok felügyelői gazdáit is. *Király Gyula* gazdasági tanácsnok elnökölésével az elmúlt héten tartott ülést az intéző bizottság ez ügyben. Felügyelő gazdák lettek: Zöld Mihály, Polgáry József, ifj. Erdei Péter, Juhász István, Polgáry Bálint, helyettese Lada István, Szentessy János, Bányay Péter, Kertész István, Balogh Ferencz, ifj. Kertész István, Balogh Sándor, Szücs István, Horváth János és ifj. Kertész István.

— **Áthelyezés.** A pénzügyminiszter *Rásó János* pénzügyi számellenőrt Nyiregyházáról a debreczeni pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez helyezte át.

— **Az országos tenyészállat-vásár.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület márczius hónap 4. és 5. én tartandó tenyészállat-vásárjára már is megindultak a bejelentések, így tekintve, hogy tenyészállatok iránt rendkívül nagy a kereslet, a vásár előre láthatólag nagy lesz. A vásár rendezősége különös súlyt helyez a fölthajtott állatok minőségére s tisztán ez okból 10,000 korona értékű díjakat tűzött ki a kiválóbb tenyészállatok jutalmazására. A vásár bejelentési határideje február 20-án jár le.

— **Heremag arankamentesítése.** A szolnokdobokamegyei gazdasági egyesület, főleg a megye kisgazdáira való tekintettel, heremag-tisztító gépeket szerzett be. Az aranka kirostálása az egyesület helyiségeiben s az egyesületi tisztviselők utasítása mellett történik. Az első 50 kiló arankamentesítése teljesen díjmentes. Nagyobb óvatossággal végezt a rostaaljat elvinni nem szabad, azt megsemmisítik.

— **Debreczeni gyáriparosok évi jelentése.** A magyar gyáriparosok országos szövetsége helybeli fiókja most terjeszti fel az 1905. évről szóló jelentését a budapesti központhoz. Nem sok kedvező jelenti valójuk van gyáriparosainknak az 1905. évről. Mint egyetlen kedvező jelenséget megemlíti a jelentés, hogy a közfigyelem az elmúlt évben fokozottabban irányult a honi cikkek fogyasztására, miáltal megtörtént az első lépés közönségünknek a hazai ipar fejlesztése iránt tanusított közönyének megtörésére. Örvendezéssel számol be a jelentés arról, hogy a sok kedvezőtlen körülmény ellenére is a debreczeni fiók területén sok kisebb-nagyobb ipari vállalat keletkezett s a meglevők közül is többen gyarapodást értek el. Legnagyobb az Odescalchy Jenő herceg most alakulóban levő len-kikészítő gyára, mely fél millió korona befektetéssel és cirka 300 munkással fogja megkezdeni működését. Ezen gyárral a herceg mezőgazdasági üzemét egészíti ki, s ezzel követendő példát nyújt sok ipari készséggel megáldott vidékünk nagybirtokosainak az intenzív munkálkodásra. A továbbiakban a jelentés figyelmébe ajánlja a központra a Debreczenben nem régen megalakult gyáriparosok hitelszövetkezetét, mely egyrészt a kölcsönösség alapján, másrészt az ipari telepekbe fektetett tőkeerő hitelképességének — jobb kiaknázásával érdemes vállalatokat nagyobb hitellel látva el — szolgálja az iparfejlesztés érdekét is. Az ezen kamara kerületként külön alakuló szövetkezeteknek országos központba leendő foglalása és kormány támogatása iránt a szövetség közreműködését kéri. Érdekese része a jelentésnek az is, melylyel az „Alföld csatornázásnak“ újabb felvetett ötletéből kéri a központot, hogy a csatornahálózat létesítése iránti buzdítást és illetékes helyen való sürgetést vegye kézbe, a tervet többé elaludni ne engedje, annyival kevésbbé, mert Ausztria — helyes közigazdasági érzéssel. — A Duna—Odera—Elba —Dnyieszter csatornahálózat kiépítése munkálatainak mohón neki látott s az építkezést már törvényhozásilag biztosította is. Ezután beszámolván évi működéséről azt kéri, hogy amennyiben a központ újabb gyárak alapításának szándékáról értesülne s esetleg ilyen telepek elhelyezése iránt tanácsért megkerestetnek, legyen figyelemmel Debreczen és vidéke ismert ipari készségeire s javasolja a telep itt leendő létesítését.

Szerkesztői üzenetek.

Egy bizottsági tag. Szives érdeklődését köszönjük és kérjük, hogy közkérdésekhez méltóztassék a jövőben is hozzászólni. A cikelyen nem változtattunk semmit, mert azt teljesen aktuális értékűnek találtuk.

R. B. A kérdéses cikkelyt lapunk közölte. A felelet azonban nem *A város*-ban, hanem a Debreczeni Független Ujság január 14-iki számában jelent meg. Nagyon örültünk, hogy egészséges és higgadt vita indult meg az ev. ref. főgimnázium építése ügyében. Idevonatkozó cikkelyeknek nagyon szívesen adunk tért lapunkban.

Hasznosítás. Ugy halljuk, hogy legközelebb újra hozzáfognak a Hortobágy hasznosításának tárgyalásához. Valahogy azt ne tessék hinni, hogy alszik ez az ügy. Nemcsak nálunk serénykednek ezen fontos ügy előkészítésében, hanem érdeklődnek ezen kérdés iránt mindazok, akik közgazdasági viszonyaink fellendítésén buzgólkodnak. A felelős szerkesztő szívesen közöl önnel néhány érdekes megoldási tervet, ha befárad hozzá bármely nap délutánján 5—6 óra között.

Szoboszló. Mi is hallottunk azokról a bizonyos tervekről, de alig hisszük, hogy azok valóra váljanak a mostani politikai viszonyok közepette.

Szabadgondolköző. Bármelyik könyvesboltban megszerezheti azokat a könyveket, melyek utbaigazítják.

I. K., Szatmár. Az anya nemességét a gyermekekre nem lehet átruházni s az anya nemesi előnevét a gyermek jogosan nem használhatja.

Utmesterjelölt. Utmesteri tanfolyamot minden állámépítészeti hivatal székhelyén rendeznek. A kurzus hat hétig tart. Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt a debreczeni államépítési hivatal.

Előfizető fia. Ki tudná ezt ez idő szerint megmondani?

Scriptor. Ha cikkelye oly jó volna, mint amily szeretetreméltó kedves levéllel küldte be, szívesen közölnénk. Egy tanácsot azonban adunk: ne tessék azokat követni, akik, bár nincs elegendő képzettségük, minden kérdéshez hozzászólnak.

Sz. B. Névtelen levélre nincs feleletünk.

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legjutányosabban és jótállás mellett eszközli **FÖLDVÁRI L.** debreczeni első elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára.

Képes árjegyzék ingyen. Telefon-szám 168

15.464.
1905. szám.

Hirdetmény.

Az 1873. évi XX. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott végrehajtási utasítás 2. és 3. szakaszai alapján a lovak, öszvérek, szamarak, kocsik, szekerek, személyszállító- és teherautomobilok, uti mozdonyok, szántó mozdonyok, önműködő mozdonyok és utcahengerezők összeírása foganatosítandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelt lakosait, hogy a fent elsoroltak közé tartozó tulajdonaikat 1906. évi február hó 12-től kezdve, bezárólag február hó 28-ig a Csapó-utca 43. számú háznál (tűzoltó laktanya), a jelzett napokon reggeli 8 órától 12 óráig bejelenteni el ne mulasszák, mivel a mulasztók fentemlített végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében minden ló, valamint a fent elsoroltak után is

20 koronáig terjedhető s a szegényalap javára fordítandó pénzbírsággal fognak büntettetni s utólagos bejelentésre is kötelezettek.

A bejelentés alól fel vannak mentve:

1. Az állami lótenyésztési intézetek lovai.
2. A katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonatisztek azon saját lovai, melyekre szolgálatuk ellátására szükségük van.

Mint hogy pedig az 1873. évi XX t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 2. §-a alapján az 1906. évben a **lóosztályozás** is eszközendő, felhívja a városi tanács Debreczen sz. kir. város egész területén lakó lótulajdonosokat, hogy összes lovaikat — az alább megjelöltek kivételével — katonai célokra alkalmazhatóság tekintetében megejtendő vizsgálatra a Miklós-utca végén levő Salétrom-laktanya melletti fedeles lovardához annál is inkább vezetessék elő, mert az 1888. évi VII. törvényzikk értelmében ugyanakkor az állategészségügyi vizsgálat is megtartatik és ezen vizsgálat előtt lovak közlegelőre nem hajthatók, ezen vizsgálathoz tehát a 4 éven aluli lovak is elővezetendők.

A lovak elővezetése a következő sorrendben történik:

1906. évi márczius hó 1., 2., 3. a külsőségekről.

1906. évi márczius hó 5. és 6-án az I. és II. kerület.

1906. évi márczius hó 7. és 8-án a III. és IV. kerület.

1906. évi márczius hó 9. és 10-én az V. és VI. kerület.

Az osztályozás mindennap reggeli 8 órától déli 12 óráig és délután 2 órától esti 5 óráig történik.

A mulasztókra a törvényben megszabott 30 koronáig terjedhető pénzbüntetés fog alkalmaztatni.

A lóosztályozó bizottság elé vezetés alól mentesek:

a) azon lovak, melyek a bejelentés alól mentesek;

b) az 1873. évi XX. t.-cz. 1. és 8. §-ai szerint az állítási kötelezettség alól felmentett lovak, kivéven a törvény 8. §-ában említett kanczákat, melyeknek mentesítését a d) pont írja elő;

c) azon csikók, melyek az osztályozás évében a 4 éves kort nem haladják túl; azonban ez alkalommal egészségügyi vizsgálat czéljából ezek is elővezetendők;

d) azon kanczák, melyek az osztályozás előtt 8 nappal ellettek, vagy amelyeknek ellése közvetlenül váratik, de csak azon esetben, ha az osztályozási helyig azokkal hosszabb utat kellene tétetni.

e) ragályos, lázas vagy egyéb betegségben sinlődő lovak;

f) a nyilvánvalóan alkalmatlan lovak.

Az osztályozó bizottság elé vezetés alól mentesítést minden lótulajdonos a felmentési okot feltüntető bizonyítvánnyal tartozik igazolni, ezen bizonyítvány két oly községi lakos által állítandó ki, akiknek elővezetendő lovaik vannak és ezen körülményt még az osztályozás előtt lehetőleg az összeírás alkalmával bejelentik, illetve a fentebb körülírt bizonyítványt az összeírás alkalmával átadják.

Az a) alatt megjelölt lovakra nézve bizonyítványok nem szükségesek.

Debreczen, 1906 január hó.

A városi tanács.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr Ujfalussy-ház Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelenyékét mérték szerint a legszebb kivitelben készít

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYŐR. ~ ~ ~ BUDAPEST. ~ ~ ~ DEBRECZEN.

Képviselő: Debreczen és Hajdumegye részére: **LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.**

Márványmozaiaklap.
Műkő- és Czeméntárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszkek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott **kar-mantus** és **csömöszölt** Cze-mentesövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a **JOHN-féle kéménytoldó,**

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.